

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

**ЈЕЗИЦИ И КУЛТУРЕ
У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ
XI/2**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК

НОВИ САД, 2024

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ЈЕЗИЦИ И КУЛТУРЕ У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ

XI/2

Тематски зборник

Нови Сад, 2024

JEZICI I KULTURE U VREMENU I PROSTORU XI/2
JEZICI I KULTURE U VREMENU I PROSTORU XI/2
LANGUES ET CULTURES DANS LE TEMPS ET DANS L'ESPACE XI/2
LANGUAGES AND CULTURES IN TIME AND SPACE XI/2
ЈАЗЫКИ И КУЛЬТУРЫ ВО ВРЕМЕНИ И ПРОСТРАНСТВЕ XI/2
ЈАЗИКИ И КУЛТУРИ У ЧАСУ И ПРОСТОРУ XI/2
JAZYKY A KULTÚRY V PRIESTORE A ČASE XI/2
LINGUE E CULTURE NEL TEMPO E NELLO SPAZIO XI/2
LENGUAS Y CULTURAS EN TIEMPO Y ESPACIO XI/2
LIMBI ȘI CULTURI ÎN TIMP ȘI SPAȚIU XI/2
NYELVEK ÉS KULTÚRÁK IDŐBEN ÉS TÉRBEN XI/2

Уреднице: проф. др Снежана Гудурић
проф. др Марија Стефановић
проф. др Јасмина Дражић

Технички секретари: мср Анђелка Гемовић и проф. др Драгољуб Перић
Издавач: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет
Суиздавач: Педагошко друштво Војводине, Нови Сад

За издавача: Проф. др Миливој Алановић
За суиздавача: Сања Риста Попић

Академски одбор: проф. др Твртко Прћић
проф. др Владислава Гордић Петковић
проф. др Едита Андрић
проф. др Предраг Мутавцић
проф. др Славица Перовић
проф. др Јагода Гранић
проф. др Октавија Неделку
проф. др Давиде Астори
проф. др Жан-Пол Мејер
проф. др Михај Радан
проф. др Тијана Ашић
проф. др Татјана Ђуровић
проф. др Надежда Силашки
проф. др Љубица Влаховић
проф. др Игор Лакић
проф. др Сабина Халупка Решетар
проф. др Татјана Самарџија Грек
проф. др Јелена Ајџановић

Рецензенти: проф. др Михај Н. Радан, Западни универзитет у Темишвару, Румунија
проф. др Мира Трајкова, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопље,
Северна Македонија
проф. др Давиде Астори, Универзитет у Парми, Италија

Лектура и коректура: аутори

Идејно решење корица: Mihai Bădescu

ISBN 978-86-6065-879-3

САДРЖАЈ

Предговор	7
I ИСТОРИЈА ЈЕЗИКА	12
ОРСАТ ЛИГОРИО, Почетно озвучење у далматороманским реликтима	13
Јелена Павловић Јовановић, Условне реченице са везником <i>īge</i> у административно-правном стилу српскога језика у 19. веку	24
Славица Пантић, Иницијалне сугласничке групе [s] + оклузив у француском и италијанском језику у поређењу са српским – дијахрони приступ	35
II ДИЈАЛЕКТОЛОГИЈА	48
Марина Јуришић, Метатеза сугласничке групе -зј- у српским народним говорима	49
Бранкица Марковић, Из савремене антропонимије Новог Сада 2 – лична имена женске деце рођене у Новом Саду 2021. године	61
Мирјана Петровић-Савић – Јелена Капустина, Називи за животиње у Речнику Драгачева (лексичко-семантичка анализа)	80
Драгана Радовановић – Јована Јовановић, Клисурски говори у контексту севернијих косовско-ресавских говора (лингвогеографски оглед)	88
Зоран Симић, Синтаксичко-семантичке одлике предлога <i>ог</i> у говору призренског Подгора и Подрима у светлу граматикализације	99
III ЈЕДНОЈЕЗИЧКА ИСТРАЖИВАЊА	109
Divna Glumac – Jelena Kitamura, Dva tipa japanske vremenske rečenice sa značenjem situaciono-uslovne temporalnosti	110
Сања Јока, Прилог тумачењу лексичког, граматичког и категоријалног значења у анализи карактеристика јапанског језика	123
Вања Миљковић – Ана Миленковић, Каузални сценарио емоционалних глагола у савременом српском језику	134
Сања Нешковић, Модална значења пропартиципа на <i>-(y)acak/ -(y)ecek</i> у турском језику	153
Анђелка Пејовић, Индикатив и субјунктив у допусним реченицама у шпанском језику и њихови еквиваленти у српском	164
Milena Porović Pisarri, Srpski modalni glagoli podizanja i kontrole u bezličnim konstrukcijama	179
Анета Спасојевић, Критеријуми за идентификацију степена лексикализованости радног глаголског придева у српском језику	187

IV ФОНЕТИКА И ФОНОЛОГИЈА	199
DANICA M. JERO TIJEVIĆ TIŠMA, Examining potential factors of selectivity in L2 phonetic convergence: evidence from EFL learners' vowel production	200
ALEKSANDAR ŽIVANOVIĆ, Clear speech in Serbian as L1 and English as a foreign language: a pilot study.....	211
V ЛЕКСИКОЛОГИЈА И ЛЕКСИКОГРАФИЈА	220
JELENA BABIĆ, Pojedine odlike savremenih tokova u vojnoj terminologiji arapskog jezika	221
MAURIZIO BARBI, La voce “demone” nel Vocabolario Zingarelli (1922-2023).....	231
JELENA BILJETINA, Definisane u rečnicima: slučaj glagola <i>to eat</i> i <i>jesti</i> u engleskom i srpskom	244
МАРИЈА ВУЧКОВИЋ, О чиниоцима који доприносе различитим резултатима позајмљивања истог глагола: студија случаја.....	255
NENAD TOMOVIĆ, Problemi u transkripciji složenica i sintagmi koje potiču iz engleskog jezika	264
VI ЈЕЗИЧКИ ЕЛЕКТРОНСКИ РЕСУРСИ / ДИГИТАЛИЗАЦИЈА	274
ALEKSANDAR KAVGIĆ – OLGA PANIĆ KAVGIĆ, Academic, educational and professional linguistic work with AI chatbots and AI tools: advantages and disadvantages.....	275
MELITA ALEKSA VARGA, Digitalizacija i očuvanje hrvatskoga paremiološkog blaga.....	287
10 NIKOLA JANKOVIĆ, Anotacija ITALSERB govornog učeničkog korpusa srbofonih studenata italijanskog jezika	298
VII КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА	312
EDITA ANDRIĆ – DUŠANKA ZVEKIĆ-DUŠANOVIĆ, Poredbeni frazeologizmi sa glagolima kretanja u mađarskom i srpskom jeziku	313
ТИЈАНА БАЛЕК, О ситуативним модификаторима <i>just</i> и <i>ещё</i> из семантичког, синтаксичког и когнитивистичког угла	326
DRAGANA DROBNJAK – SNEŽANA GUDURIĆ, Ptice u francuskoj i srpskoj frazeologiji.....	335
GORDANA M. RISTIĆ – KATALIN Đ. OZER, Recepcija biblijskih paremija u nemačkom, srpskom i mađarskom jeziku.....	344
VIII КОГНИТИВНА ЛИНГВИСТИКА	354
ТИЈАНА VESIĆ PAVLOVIĆ, Konceptualizacija želje putem izvornih domena gladi i žeđi u srpskom i engleskom jeziku	355
МИЛЕНА ЈАКИЋ ШИМШИЋ – МАЈА САВИЋ, Категоризација објеката на примеру посуда из домаћинства у српском језику	368
JOVANA MARČETA, Les mots stimuli <i>femme</i> et <i>homme</i> dans les associations verbales françaises.....	381

JOVANA MARČETA – IVANA LAZIĆ-KOŃIK, Konceptualizacija pojma <i>život</i> na materijalu srpskih, francuskih i italijanskih frazema: komparativno-kontrastivni pristup.....	395
СТЕФАНА ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Мужевност као одраз стереотипа мушкарца у словачкој и српској језичкој слици света.....	404
СТАНА РИСТИЋ – ИВАНА ЛАЗИЋ КОЊИК, Концепт <i>језик</i> на системском – речничком материјалу ...	419

I

ИСТОРИЈА ЈЕЗИКА

ОРСАТ ЛИГОРИО

ПОЧЕТНО ОЗВУЧЕЊЕ У ДАЛМАТОРОМАНСКИМ РЕЛИКТИМА¹

Рад се бави озвучењем почетних плозива у далматороманским реликтима као нпр. лат. PLĀNIAM > сх. *бл̌ања* 'ренде', лат. *TRAGĪNĀRIUM > сх. *дракм̌ар* 'сидро за вађење мреже' или лат. CORVUM 'гавран' > сх. *зр̌б* 'курјал'. Констатовано озвучење условљено је (како се у раду предлаже) фонетским околностима латинских предложака.

Кључне ријечи: далматоромански, српскохрватски, контактна лингвистика, историјска фонетика, етимологија

1. УВОД

У типичним условима, латински безвучни плозиви р-, т-, с- остају у далматороманским позајмљеницама (или тзв. реликтима) безвучни, тј. дају српскохрватско *н-, м-, к-*. Упореди:

- лат. р- > сх. *н-*, нпр. лат. PALATIA > сх. *п̌олача* 'палата' (Дубровник, ERHSJ II 590), лат. PLACĒRE > сх. *пл̌акијер* 'радост, наслада' (Ц. Држић, Градић, *op.cit.* II 675), лат. PRAEJESTŌRIUM > сх. *пр̌итур̌* 'посуда за преношење маста из винограда за вријеме јематве' (Комижа, *op.cit.* III 38);
- лат. т- > сх. *т-*, нпр. лат. TABERNAM > сх. *т̌овијерна* 'крчма' (Дубровник, ERHSJ III 486), лат. TRASTAM > сх. *тр̌ајта* 'мрежа потегача' (Корчула, Лумбарада, Пелешац, Смоквица, *op.cit.* III 492);
- лат. с- > сх. *к-*, нпр. лат. SĪMSEM > сх. *к̌ѝмак* 'стјеница' (Будва, Дубровник, Ластва, Паштровићи, Потомје, ERHSJ II 80), лат. CLĀVEM 'кључ' > сх. *к̌л̌ав* 'мандал' (Бијела, Богдашић, Доброта, Кртоле, Ластва, Муо, Прчањ, Рисан, Столив, *op.cit.* II 92), лат. CAPRULUM > сх. *Копраљ* (Skok 1950: 150).

Но, у неким далматороманским реликтима мјесто безвучних *н-, м-, к-* на мјесту латинских р-, т-, с- долазе звучни *б-, д-, з-*. Овај рад бави се могућим узроцима те појаве.

2. ГРАЂА

Лат. CAVEAM 'шупљина' > 'кошара; кавез' — сх. *ка̌јба* (Блато, Milat Panža 2015: 185), *ка̌јба* (Дубровник, Лика, Силба, ERHSJ II 16), *к̌еба* (Шибеник, *loc.cit.*), *ка̌јна* (Трогир, Geić 2015: 151), *ка̌јница* (Дубровник, Војанић–Trivunac 2002: 156), *кемна* (Богдашић, Доброта, Лепетане, Прчањ, Столив, ERHSJ II 16), *га̌јба* (Сењ, Mognuš 2002: 33), *га̌јба* (Брбињ, Rančić 2013: 51; Колан, Oštarić 2005: 121; Омишаљ, Mahulja 2006: 76; Повљана, Tičić 2004: 111; Сали, Piasevoli 1993: 92; Хвар, Venčić 2013: 174), *га̌јба* [*sic*] (Молат, Раб, Црес, ERHSJ II 16), *га̌јба* (Бели, Velčić 2003: 115; Блато, Milat Panža 2015: 185; Кукљица, Maričić Kukuljčanin 2000: 72; Мургер, Juraga 2010: 90; Ривањ, Radulić 2002: 97; Сеструњ, Fatović 2017: 60; Уније, Nikolić 2000: 124), *га̌јба* (Паг, Kustić 2002:

¹ Реализацију овог истраживања финансијски је подржало Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије у склопу финансирања научноистраживачког рада на Универзитету у Београду — Филозофском факултету (број уговора 451–03–66/2024-03/200163).

1986: II 321), *голѣц* (Омишаљ, Mahulja 2006: 80), *голић* (Иж, Vuletić–Skračić 2018: 66), *голић* (Новиград, *loc.cit.*), *голичѝ* (Бргуље, Колан, Новаља, Сали, Стара Новаља, Рава, *loc.cit.*), *голичѝ* (Бакар, Јабланац, Кали, Малинска, Мартиншћица, Нерезине, Омишаљ, Пунат, Сали, Vinja 1986: II 321), *голицѝ* (Паг, Vuletić–Skračić 2018: 66), *голицѝ* (Ловран, Мошћеничка Драга, Рабац, Vinja 1986: II 321), *голичѝ* (Метајна, Vuletić–Skračić 2018: 66), *гѣчић* (Омишаљ, Mahulja 2006: 80), *гољац* (Ошљак, Vuletić–Skračić 2018: 66), *гољчић* (Лопар, Vinja 1986: II 321), *гуља* (Цриквеница, *loc.cit.*), *гујић* (Врбник, *loc.cit.*). Ареал се простире од Дугог отока до Крка. Облик *голец* долази од XVIII вијека (Белостенец); в. RJA III 219. Етим. JE I 183, Ligorio 2014 s.v. Алтернативно, в. ERHSJ I 582. Скок изводи *голац* ‘недорасла скуша’ итд. од сх. *го* (у смислу *млад*).

Ако је Вињина етимологија исправна (?), сви документовани облици имали би почетно озвучење (*голѣц*, *голац*, *голѣц*, *голић*, *голич*, *голичѝ*, *голичѝ*, *голицѝ*, *голичѝ*, *гѣчић*, *гољац*, *гољчић*, *голицѝ*, *гуља*, *гујић*). Озвучење не биљежи ни грчки као ни други језици у које је ова грчка ријеч зајмљена: нгрч. *колѣс*, ит. *culèa* (Бари), *culeie* (Таранто), *culèu*, *colèu*, *ulèa* (Саленто), рум. *coliosul*, тур. *kolyoz*; в. JE I 18.

Лат. *corvum* ‘гавран’ > ‘курјал’ — сх. *крѣ* (Башка Вода, Градац, Дрвеник, Мокошица, Подгора, Суђурај, Трн, Трпањ, Vinja 1986: II 292), *хрѣ* (Корита, *loc.cit.*), *кѣрба* (Будва, *loc.cit.*; Броце, Дубровник, Слано, Улцињ, Vinja 1986: II 292), *хѣрба* (Врбоска, Јелса, Прожура, Стариград, *loc.cit.*), *грѣ* (Бријеста, Доли, Драче, Дрвеник Вели, Дуба, Ходилје, *loc.cit.*), *грѣ* (Сплит, ERHSJ II 184). Ареал се простире од Улциња до Сплита. Етим. ERHSJ II 184; исто JE I 106, Holzer 2011²: 116 и Ligorio 2014 s.v.

Један дио документованих облика има почетно озвучење (*грѣ*, *грѣ*), а други не (*крѣ*, *кѣрба*, *хрѣ*, *хѣрба*). Облици са озвучењем претежно су сјевернијег (Бријеста, Доли, Драче, Дрвеник Вели, Дуба, Сплит, Ходилје), а облици без озвучења јужнијег простирања (Башка Вода, Будва, Врбоска, Градац, Дрвеник, Дубровник, Јелса, Корита, Мокошица, Подгора, Прожура, Слано, Стариград, Суђурај, Трн, Трпањ); в. карту I испод. На Пелјешцу се налазе и озвучени и неозвучени облици. Други романски језици озвучење у континуантама лат. *corvum* не биљеже; в. REW 2269. Исто вриједи и за вел. *kuarb* ‘гавран’; в. Bartoli 1906: II 198, Elmendorf 1951: 56.

Лат. *congrum* > **grongum* ‘угор’ — сх. *груј* (Бијела, Будва, Дубровник, Мљет, Муо, Паштровићи, Рисан, Столив, Сутоморе, ERHSJ I 627; Брусје, Dulčić–Dulčić 1985: 460; Дубровник, Војанић–Trivunac 2002: 86), *груј* (Блато, Milat Panža 2015: 150; Богдашић, Брач, Корчула, Кућиште, Пераст, ERHSJ I 627), *груј* (Баошић, Бријеста, Брна, Вела Лука, Говеђари, Доброта, Доли, Драче, Дуба, Жуљана, Колочеп, Корита, Корчула, Костањица, Лепетане, Лумбарда, Мељине, Млини, Мокошица, Молунат, Муо, Пераст, Прожура, Слано, Суђурај, Трпањ, Улцињ, Цавтат, Vinja 1986: II 231), *груџ* (Бибиње, Šimunić 2013: 257; Божава, Дуги оток, Раб, Сењ, ERHSJ I 627; Бабац / Турањ, Бибиње, Брбињ, Бргуље, Вели Рат, Верунић, Вир, Добропољана, Драгове, Запунтел, Зверинац, Иж, Ист, Кали, Колан, Крај, Лука, Лукоран, Метајна, Молат, Мрљане, Невиђане, Новаља, Новиград, Олиб, Паг, Пашман, Петрчане, Пољана, Преко, Премуда, Привлака, Рава, Ражанац, Ривањ, Сали, Савар, Силба, Солине, Стара Новаља, Сукошан, Сутомишћица, Vuletić–Skračić 2018: 70; Брбињ, Rančić 2013: 55; Вргада, Jurišić 1973: 65; Ист, Smoljan 2015: 122; Колан, Oštarić 2005: 137; Ошљак, Valčić 2012: 62; Повљана, Tičić 2004: 120; Ривањ, Radulić 2002: 104; Сеструњ, Fatović 2017: 67; Уније, Nikolić 2000: 125), *груџ* (Иж, Martinović 2005: 99; Кукљица, Vuletić–Skračić 2018: 70; Кукљица, Maričić Kukuljićanin 2000: 81; Сали, Piasevoli 1993: 102), *груг* (Барбат, Божава, Вели Рат, Вињерац, Ист, Јабланац, Кали, Карлобаг, Кленовица, Кукљица, Лопар, Луково, Невиђане, Новаља, Паг, Пакленица, Петрчане, Привлака, Рава, Ражанац, Ривањ, Сеструњ, Стариград, Сали, Трибањ, Угљан, Vinja 1986: II 231), *груџ* (Премуда, Vuletić–Skračić 2018: 70), *грух* (Илович, Крница, Мали Лошињ, Медулин, Молат, Нерезине, Премуда, Рабац, Сракане, Уније, Vinja 1986: II 231), *грум* (Крк, Малинска, Хрватско приморје, ERHSJ I 627; Омишаљ, Mahulja 2006: 84), *грум* (Нови, Селце, Цриквеница, Краљевица, Бакарац, Бакар, Омишаљ, Волоско, Ловран, Мошћеничка

Драга, Vinja 1986: II 231), *грун* (Башка Нова, Валун, Малинска, Стара Башка, *loc.cit.*), *груњ* (Бели, Velčić 2003: 125), *груњ* (Црес, ERHSJ I 627; Крница, Медулин, Рабац, Vinja 1986: II 231). Ареал се простире од Улциња до Истре. Облици *груј* и *грум* долазе од XVIII вијека (Бела, Волтићи, Вук; Белостенец); в. RJA III 480. Етим. ERHSJ I 627, Ligorio 2014 s.v.

Сви документовани облици имају почетно озвучење (*груј*, *груј*, *груј*, *груџ*, *груџ*, *груг*, *груџ*, *грух*, *грум*, *грум*, *грун*, *груњ*, *груњ*). Озвучење у континуантама лат. CONGRUM биљеже још неки романски језици: ит. *gongro* / *grongo*, *grunku* (Сицилија), *gronĝe* (Таранто) и јфранц. *grunc*; в. REW 2144. Такође, вел. *graun* ‘угор’; Bartoli 1906: II 186, Elmendorf 1951: 32. Према томе, озвучење у реликтима лат. CONGRUM > *GRONGUM може бити и вулгарнолатинска појава. Реликте лат. CONGRUM > *GRONGUM стога искључујемо из разматрања.

Лат. *CREPULUM — сх. *Грбаљ* (Црна Гора, ERHSJ I 274). Најраније је потврђено у XIV вијеку, као *Грбаљ*; в. RKSS I 239. Етим. ERHSJ I 274, Skok 1950: 76; исто Ligorio 2014 s.v. У бокељској је далматороманштини *VpV > b* правилна појава; уп. лат. LURELLUM > *лубијал* (Муо, ERHSJ II 323).

Једини документовани облик има почетно озвучење (*Грбаљ*). Лат. *CREPULUM илирска је позајмленица; в. Ligorio–Savić 2022: 15. Од истог предлошка је још сх. *грџа* и ит. *grappa*, обје ријечи у значњу ‘стијена’ и са почетним озвучењем. Према томе, озвучење у реликтима лат. *CREPULUM може бити и илирска или супстратска појава. Реликте лат. *CREPULUM стога искључујемо из разматрања.

Лат. CRĪBRUM > CRĪBUM ‘сито’ > ‘међа међу виноградима’ — сх. *грива* (Далмација, ERHSJ I 619). Ареал није могуће ближе одредити. Долази од XVIII вијека (Белостенец); в. RJA III 436. Етим. ERHSJ I 619; исто Ligorio 2014 s.v.

Једини документовани облик има почетно озвучење (*грива*). Други романски језици озвучење у континуантама лат. CRĪBRUM > CRĪBUM не биљеже; в. REW 2324.5.

16

Лат. CRĪBRULAM > CRĪBLAM ‘ситашце’ > ‘међа у пољу; лијежа’ — сх. *грџба* (Бибиње, Šimunić 2013: 255; Вргада, Јуришић 1973: 64; Зларин, Вјажић–Dean 2002: 134; Повљана, Тићић 2004: 119; Ошљак, Valčić 2012: 61; Ривањ, Radulić 2002: 103; Сали, Piasevoli 1993: 100; Сеструњ, Fatović 2017: 66), *грџба* (Брбињ, Rančić 2013: 54; Иж, Martinović 2005: 97; Ист, Smoljan 2015: 120; Колан, Oštarić 2005: 135; Кукљица, Maričić Kukljićanin 2000: 80; Рава, Vožin 2017: 123), *грџба* (Муртер, Juraga 2010: 95), *грџба* (Паг, Kustić 2002: 177), *гривља* (Далмација, ERHSJ I 619), *грџба* (Трогир, Geić 2015: 111), *грџба* (Вис, Roki 1997: 132). Ареал се простире од Виса до Пага. Облик *грџба* долази од XVI вијека (Вранчић, Микаља, Белостенец, Стулић); в. RJA III 425. Етим. ERHSJ I 619; исто Ligorio 2014 s.v.

Сви документовани облици имају почетно озвучење (*грџба*, *грџба*, *грџба*, *грџба*, *гривља*, *грџба*, *грџба*). Озвучење у континуантама лат. CRĪBRULAM > CRĪBLAM биљеже још неки романски језици: сокц. *gr[if]*, сткат. *griva*; в. REW 2324.4. Према томе, озвучење у реликтима лат. CRĪBRULAM > CRĪBLAM може бити и вулгарнолатинска појава. Реликте лат. CRĪBRULAM стога искључујемо из разматрања.

Лат. PLANULUM ‘даска’ > ‘клуба’ — сх. *бљнак* (Дубровник, Конавли, Кућиште, Потомје, Чилипи, ERHSJ I 105; Конавли, EPCJ IV 107). Ареал се простире од Конавала до Пељешца. Долази од XIX вијека (Зоре); в. RJA I 42. Етим. RJA I 423, ERSJ IV 107. В. и Ligorio 2015a. Алтернативно, в. ERHSJ I 105.

Једини документовани облик има почетно озвучење (*бљнак*). Други романски језици озвучење у континуантама лат. PLANULUM не биљеже; в. REW 6571.

Лат. PLĀNIAM ‘равнина’ > ‘ренде’ — сх. *плџна* (Бибиње, Šimunić 2013: 499; Блато, Milat Panža 2015: 315; Вргада, Јуришић 1973: 155; Дубровник, Војанић–Trivunac 2002: 287; Божава, Ду-

бровник, Пераст, Столив, ERHSJ II 675; Зларин, Vjažić–Dean 2002: 170; Иж, Martinović 2005: 273; Корчула, ЈЕ III 321; Кукљица, Maričić Kukuljićanin 2000: 213; Колан, Oštarić 2005: 346; Паг, Kustić 2002: 295; Муртер, Juraga 2010: 201; Повљана, Tičić 2004: 261; Ривањ, Radulić 2002: 223; Сали, Piasevoli 1993: 252; Сеструњ, Fatović 2017: 187; Трогир, Geić 2015: 292; Уније, Nikolić 2000: 158), *плѣња* (Брусје, Dulčić–Dulčić 1885: 593; Вис, Roki 1997: 338; Питве, Barbić 2011: 225; Хвар, Venčić 2013: 356), *плѣња* (Брбињ, Rančić 2013: 128; Ошљак, Valčić 2012: 165; Рава, Božin 2017: 238), *плања* (Дубровник, Bartoli 1906: II 298), *блѣња* (Бели, Velčić 2003: 43; Босанско Грахово, Доњи Рамићи, Загарач, Лика, Прошћење, Рожаје, Стара Црна Гора, Ускоци, EPCJ IV 110; Омишаљ, Mahulja 2006: 26; Сењ, Moguš 2008: 8), *блѣња* (Раб, Пунат, Крк, ERHSJ II 675), *блања* (Никшић, Дрвар, EPCJ IV 110; Раб, Bartoli 1906: II 298). Ареал се простире од Боке до Крка те сеже и у унутрашњост. Облик *плања* долази од XVII вијека (Микаља, Бела); в. RJA X 7. Етим. Budmani 1883: 161, ERHSJ II 675: исто Rocchi 1990: 278, Ligorio 2014 s.v. и ERSJ IV 110. Алтернативно, в. ERHJ I 63. Но, уз наведено мјесто в. и Ligorio 2023: 8.

Један дио документованих облика има почетно озвучење (*блѣња*, *блѣња*, *блања*), а други не (*плѣња*, *плѣња*, *плѣња*, *плања*). Дуж обале, облици без озвучења претежно су јужнијег (Бибиње, Блато, Божава, Брбињ, Вргада, Дубровник, Зларин, Колан, Корчула, Кукљица, Иж, Муртер, Ошљак, Паг, Пераст, Питве, Повљана, Рава, Ривањ, Сали, Сеструњ, Столив, Трогир, Хвар), а они са озвучењем сјевернијег простирања (Бели, Крк, Омишаљ, Пунат, Раб). У унутрашњости, налазе се само облици са озвучењем (Босанско Грахово, Доњи Рамићи, Загарач, Лика, Никшић, Прошћење, Рожаје, Стара Црна Гора, Ускоци); в. карту 2 испод. Други романски језици озвучење у континуантама лат. PLĀNIAM не биљеже; в. REW 6573, 6580, 6581.

Лат. PUTEUM ‘бунар’ — сх. *пуџ* (Блато, Milat Panža 2015: 355; Дубровник, Војанић–Trivunac 2002: 332; Муо, Кућиште, ERHSJ III 65; Питве, Barbić 2011: 264), *пуч* (Дубровник, Bartoli 1906: II 299), *пуђ* (Потомје, ERHSJ III 65), *пуц* (Лабин, ЈЕ III 55), *буџ* (Муртер, Ligorio–Vuletić 2013: 465), *баћ* (средња Далмација, ERHSJ I 255), *баџ* (Трогир, Geić 2015: 31). Ареал се простире од Боке до Истре. Облик *пуч* долази од XIII вијека (Микаља, Вук; Ветранић, Орбин, Кашић, Канавелић); в. RJA XII 608. Етим. ERHSJ III 65; исто Rocchi 1990: 291, Holzer 2011²: 142 и Ligorio 2014 s.v. В. и Ligorio 2023: 8.

Један дио документованих облика има почетно озвучење (*буџ*, *баћ*, *баџ*), а други не (*пуџ*, *пуђ*, *пуц*). Облици без озвучења претежно су јужнијег (Блато, Дубровник, Кућиште, Лабин, Муо, Потомје, Питве), а они са озвучењем сјевернијег простирања (Муртер, средња Далмација, Трогир); в. карту 3 испод. Други романски језици озвучење у континуантама лат. PUTEUM не биљеже; в. REW 6877.

Лат. *TRAGĪNĀRIUM ‘скуп удица; сидро за вађење мреже’ — сх. *тракмѧр* (Омишаљ, Сењ, ЈЕ I 131; Сењ, ERHSJ III 489 и Moguš 2002: 153), *тракмѧр* (Омишаљ, Mahulja 2006: 340), *тракмѧр* (Хвар, ERHSJ III 489), *трахмар* (Макарска, ERHSJ III 489), *тркмѧр* (Трогир, Geić 2015: 426), *тркмѧр* (Вргада, ERHSJ III 489), *тркмѧр* (Брач, Каштела, Сплит, ERHSJ III 489), *тркмѧр* (Брач, Пољница, ЈЕ III 131), *тркумѧр* (Драчевица, ЈЕ III 131), *тахмѧр* (Комижа, ЈЕ III 131), *трѧмар* (Башка Вода, ЈЕ III 131), *трсмѧр* (Макарска, ERHSJ III 489), *фркмѧр* (Малинска, ЈЕ III 131), *дракмѧр* (Брбињ, Rančić 2013: 40; Иж, Martinović 2005: 69; Рава, Božin 2017: 103; Сали, ЈЕ I 131), *дракмѧр* (Ривањ, Radulić 2002: 83), *дракмѧр* (Паг, ERHSJ III 489; Раб, Bartoli II 290; Сеструњ, Fatović 2017: 46), *дракумѧр* (Паг, Kustić 2002: 154), *дракумѧр* (Ист, Smoljan 2015: 85), *дркмѧр* (Кукљица, Maričić Kukuljićanin 2000: 56), *дрѧмар* (Муртер, Juraga 2010: 79), *дрѧмар* (Вргада, Jurišić 1973: 50), *дрѧмар* (Првић–Шепурина, ЈЕ I 131), *дакмѧр* (Вели Рат, ЈЕ I 131), *дакмѧр* (Дуги оток, ERHSJ III 489), *дракѧр* (Малинска, ERHSJ III 489). Ареал се простире од Виса до Крка. Облик *дркмѧр* долази од XVI вијека (Вранчић, Микаља, Стулић), облик *даркмѧр* од XVII вијека (Микаља), облици *тркмѧр* и *дракмѧр* од XVIII вијека (Бела, Стулић; Белостенец); в. RJA II 782, XVIII 687. Етим. ERHSJ III 489; исто Ligorio 2014 s.v. Алтернативно, в. ЈЕ I 131.

Један дио документованих облика има почетно озвучење (*дракм̄ар, дракм̄ар, дракмар, дракум̄ар, дракмӯар, дркм̄ар, др̄км̄ар, др̄км̄ар, др̄км̄ар, др̄км̄ар, дакм̄ар, дакм̄ор, драк̄ар*), а други не (*тракм̄ар, тракм̄ар, тракм̄ор, трахмар, тркм̄ар, тркм̄ар, тркм̄ар, тркм̄ар, тркум̄ор, тахм̄ор, тр̄цмар, трсмар, фркм̄ар*). Облици без озвучења претежно су јужнијег (Башка Вода, Брач, Вргада, Драчевица, Каштела, Макарска, Малинска, Омишаљ, Пољица, Сењ, Сплит, Трогир, Хвар), а они са озвучењем сјевернијег простирања, изузев Кварнер (Брбињ, Вели рат, Вргада, Дуги оток, Иж, Ист, Кукљица, Малинска, Муртер, Паг, Првић-Шепурина, Раб, Рава, Ривањ, Сали, Сеструњ); в. карту 3 испод. У Малинској се налазе и озвучени и неозвучени облици. Озвучење биљежи и вељ. *dreknul*; в. Bartoli 1906 II 256. Остали романски језици озвучење у континуантама лат. *TRAGĪNAM (одакле *TRAGĪNĀRIUM) не биљеже; в. REW 8836.

Искључена грађа: *SAVEAM, CISTERNAM, CONGRUM, *CREPULUM, CRĪBRULAM.*

Расположива грађа: *COLIAM, CORVUM, CRĪBRUM, PLANCULUM, PLĀNIAM, PUTEUM, *TRAGĪNĀRIUM.*

Поуздане су етимологије *CORVUM, CRĪBRUM* и *PUTEUM.*

Спорне / упитне етимологије су *COLIAM, PLANCULUM, PLĀNIAM* и **TRAGĪNĀRIUM.*

3. УЗРОЦИ ПОЧЕТНОГ ОЗВУЧЕЊА

3.1 Озвучење самосталних плозива

У далматороманским реликтима лат. *COLIAM, CORVUM* и *PUTEUM* озвучено је самостално *p-* и *s-*.

Ово озвучење по свој прилици потиче из извјесних спојева као што су *ILLAM COLIAM, ILLUM CORVUM, ILLUM PUTEUM* и пореди се са повременим озвучењем *p-* и *s-* у интервокалној позицији; уп. лат. *LUPĪNUM* ‘налик вуку’ > сх. *лубѣн* ‘смудут’ (Сплит, Брач, Сењ, ERHSJ II 323), *лубин* (Башка Вода, Бол, Дрвеник, Дрвеник Вели, Градац, Грохоте, Јелса, Комижа, Крило, Лун, Маслиница, Милна, Округ, Омиш, Паг, Повља, Постира, Стариград, Стобреч, Сумаргин, Супетар, Сутиван, Суђурај, Трн, Хвар, Ходиље, Vinja 1986: II 260), *лубен* (Малинска, ERHSJ II 323), *лубен* (Бакар, Бакарац, Барбат, Башка Нова, Вињерац, Јабланац, Карлобаг, Кленовица, Краљевица, Ловран, Лопар, Луково, Мошћеничка Драга, Новаља, Новиград, Омишаљ, Пакленица, Призна, Пунат, Раб, Стара Башка, Стариград, Трибањ, Цриквеница, Vinja 1986: II 260), *лубѣн* (источна Истра, ERHSJ II 323) и лат. *ASTACUM* > сх. *јастѣг* (Будва, Кртоле, Малинска, Мљет, Муо, Пучишће, Сењ, ERHSJ I 760), *јастог* (Барбат, Башка Вода, Башка Нова, Бол, Бријеста, Брна, Броце, Брусје, Вела Лука, Вир, Врбоска, Говеђари, Градац, Грохота, Доброта, Доли, Драче, Дрвеник, Дрвеник Вели, Дуба, Дубровник, Жирје, Жуљана, Заблаће, Зараће, Затон, Затон Мали, Иловиик, Каприје, Карлобаг, Колочеп, Корита, Корчула, Крушћица, Јабланац, Језера, Јелса, Кали, Комижа, Костањица, Крапаљ, Лептане, Ловиште, Лопар, Лопуд, Луково, Лумбарда, Лун, Маслиница, Милна, Млини, Мокошица, Муо, Новаља, Округ, Пакленица, Пераст, Петрчане, Премантура, Повља, Подгора, Порат, Постире, Привлака, Првић, Прожура, Пунат, Рачишће, Рогозница, Севид, Силба, Скрадин, Слано, Стариград, Стрп, Суђурај, Супетар, Сутиван, Торкул, Трибуњ, Трн, Угљан, Улцињ, Уније, Хвар, Ходиље, Цавтат, Цриквеница, Шибеник, Vinja 1986: II 364), *јастог* (Ист, Иж, *loc.cit.*), *јастуг* (Вињерац, *loc.cit.*), *јастрог* (Божава, Раб, Угљан, ERHSJ I 760; Вели Рат, Вргада, Жман, Запунтел, Кукљица, Молат, Муртер, Невиђане, Паг, Пировац, Рава, Сали, Сеструњ, Стара Башка, Ткон, Vinja 1986: II 364). Овај тип озвучења не налази се само у далматској романштини него и у континенталном латинитету; уп. лат. (*sc. ILLAM*) **CAUSTELLAM* > сх. *Гостилъ / Гостиле* (Сребреница, Чајетина, Даниловград, Вишеград, Озрен, ERHSJ II 165 и Loma 2013: 64).

3.2 Озвучење несамосталних плозива

У далматороманским реликтима лат. CRĪBRUM, PLANCULUM, PLĀNIAM и *TRAGĪNĀRIUM озвуче-
но је несамостално P-, T-, C-, тј. P- у групи PL-, T- у групи TR- и C- у групи CR-.

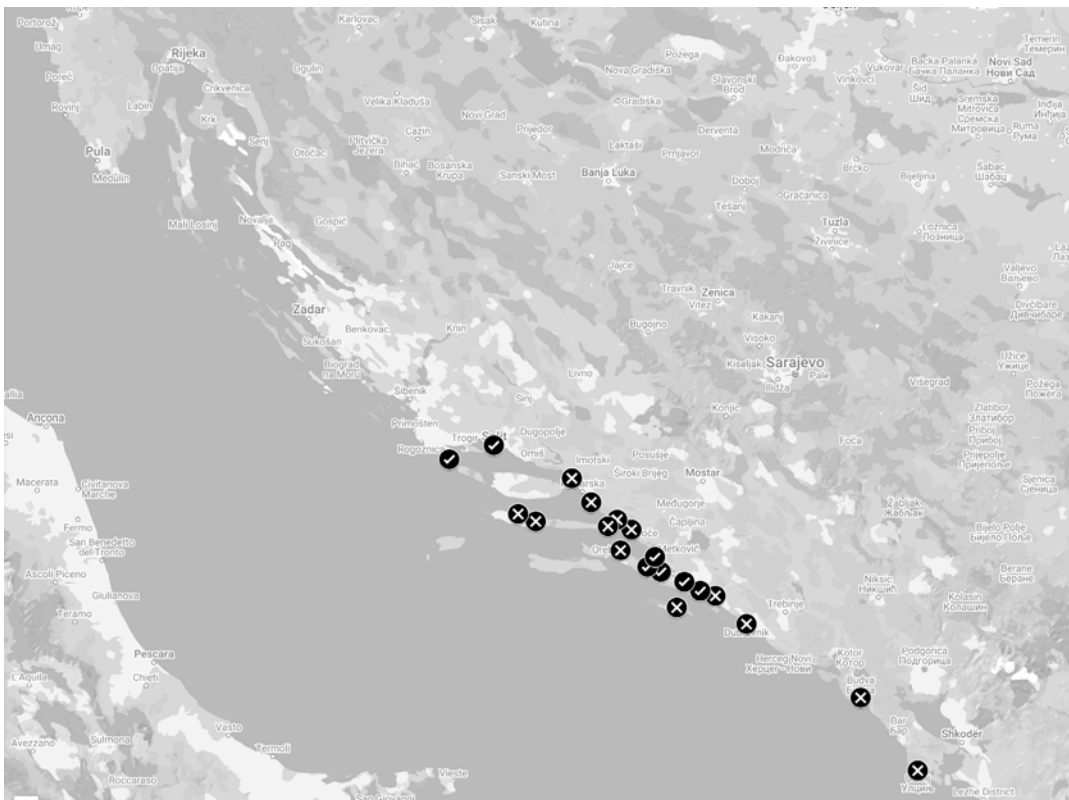
Озвучење почетних група могло би бити условљено присуством звучних група на почетку
сљедећег слога. У зависности од групе на почетку тог слога, разликујемо:

- озвучење испред групе типа *звучни консонант + (sc. звучни) сонант*, као у лат. CRĪBRUM > дром. *cri-bru > *gri-bru,² лат. TRAGĪNĀRIUM > дром. *tra-gna-riū > *dra-gna-riū;
- озвучење испред групе типа *беззвучни консонант + (sc. звучни) сонант*, као у лат. PLANCULUM > дром. *plan-klu > *blan-klu (одакле дисмилацијом Cl—Cl онда *blan-ku);
- озвучење испред групе типа *сонант + сонант (sc. оба звучна)*, као у лат. PLĀNIAM > дром. *pla-niā.

4. ЗАКЉУЧАК

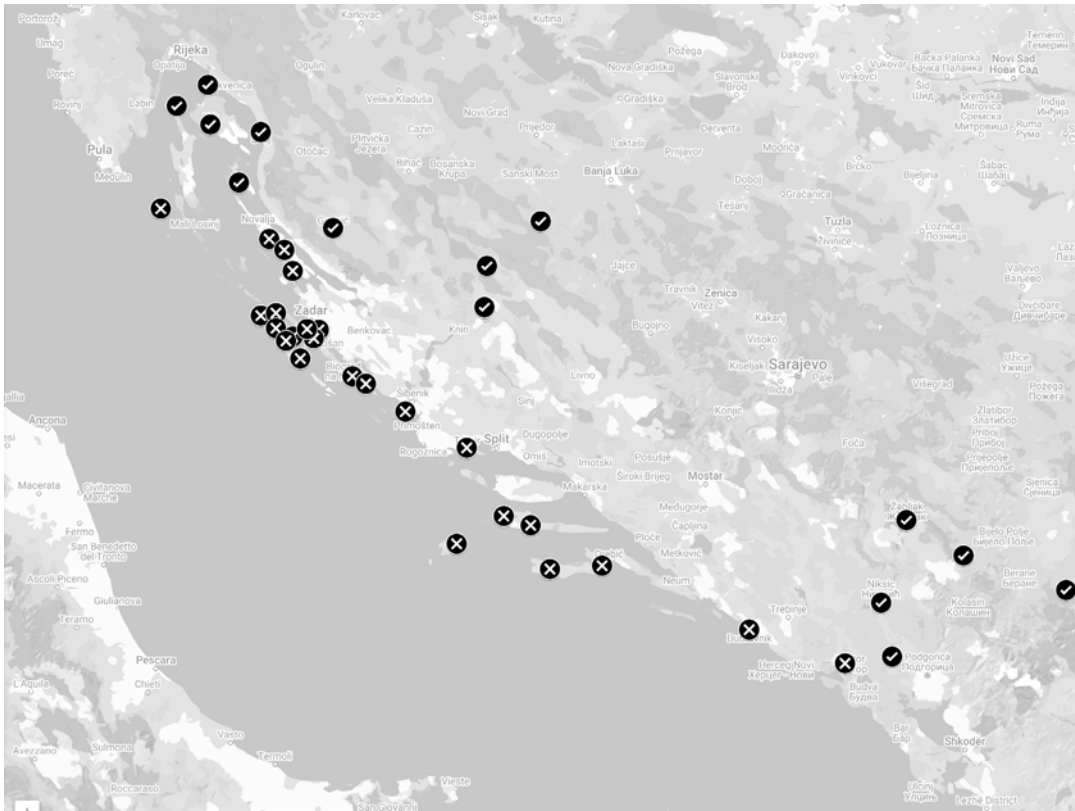
Почетно озвучење које се повремено у далматороманским реликтима јавља није спорадич-
на него, како се чини, условљена појава; у случају лат. (sc. ILLAM) COLIAM, (sc. ILLUM) CORVUM, (sc. ILLUM) RUTEUM јавља се у интервокалној позицији, а у случају лат. CRĪBRUM, PLANCULUM, PLĀNIAM, *TRAGĪNĀRIUM испред слогова који на свом почетку садрже групу звучних гласова.

Обје врсте озвучења карактеристичније су за сјеверни и средњи него за јужни Јадран; в.
карте 1–4.

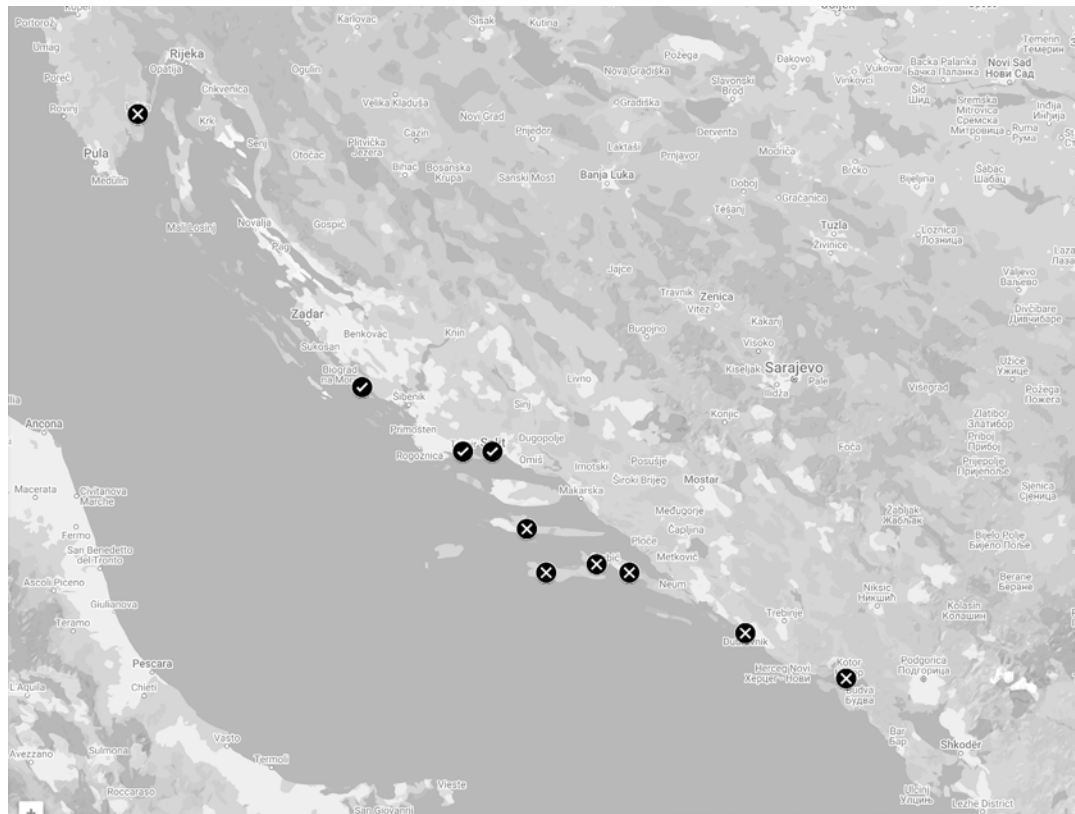

Карта 1. Почетно озвучење у далматороманским реликтима лат. CORVUM

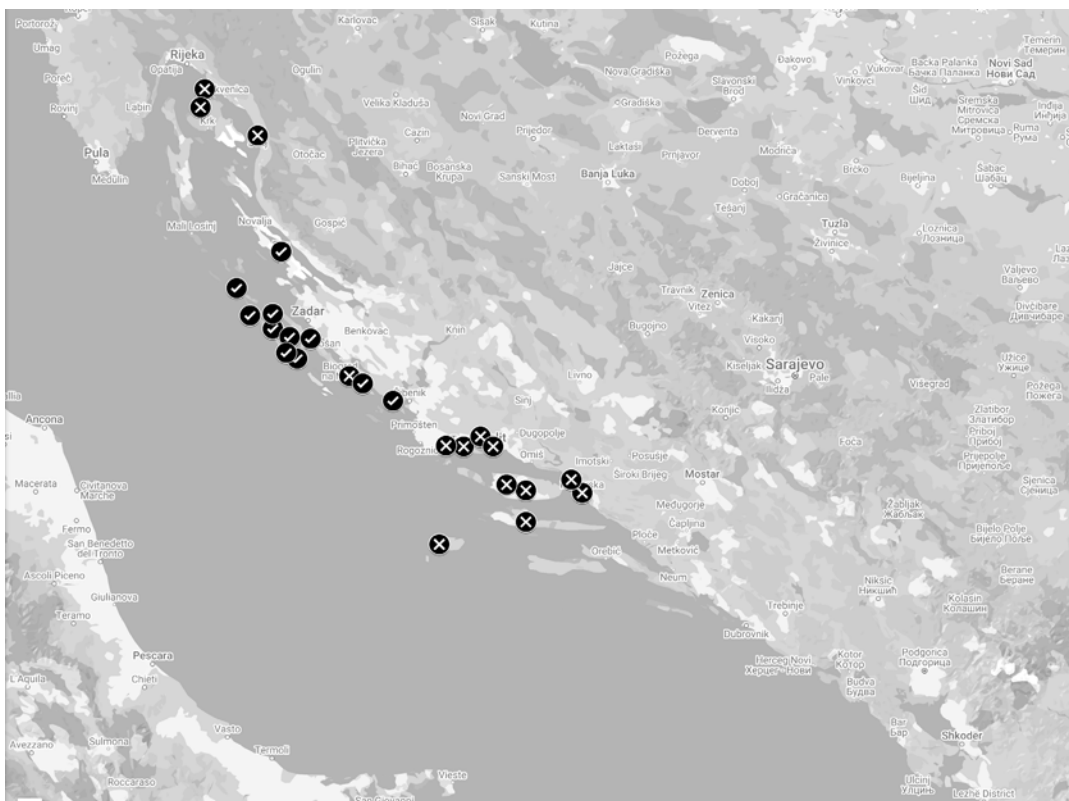
² Не може се искључити да је на озвучење у лат. CRĪBRUM > сх. *грива* утицало оно у лат. CRĪBRULAM > сх. *гривља* (в. одјељак 2), без обзира на то да ли је оно поријеклом вулгарнолатинско или далматороманско.

Карта 2. Почетно озвучење у далматороманским реликтурама лат. PLĀNIAM

Карта 3. Почетно озвучење у далматороманским реликтурама лат. PUTEUM

Карта 4. Почетно озвучење у далматороманским реликтима лат. *TRAGĪNĀRIUM

СКРАЋЕНИЦЕ

вељ.	вељотски
грч.	грчки
дром.	далматоромански
истриот.	истриотски
ит.	италијански
јфранц.	јужнофранцуски
лаг.	лагински
нгрч.	новогрчки
окц.	окцитански
рум.	румунски
сард.	сардинијски
сокц.	сјеверноокцитански
сткат.	старокаталонски
стпорт.	старопортугалски
сх.	српскохрватски
тур.	турски
шп.	шпански

ЛИТЕРАТУРА

Bartoli, Matteo Giulio (1906). *Das Dalmatische : Altromanische Sprachreste von Veglia bis Ragusa und ihre Stellung in der apennino-balkanischen Romania*. Bd. I–II. Wien: A. Hölder.

- Budmani, Pero (1883). Dubrovački dijalekat, kako se sada govori. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 65, 154–179.
- Elmendorf, John V. (1951). *An Etymological Dictionary of the Dalmatian Dialect of Veglia*. PhD Thesis. Chapel Hill: University of North Carolina.
- Holzer, Georg (2011²). *Glasovni razvoj hrvatskoga jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Ligorio, Orsat (2014). *Problem leksičke stratifikacije u adrijatistici*. Doktorska disertacija. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Ligorio, Orsat (2015a). Sh. *Plankit*. (Iz balkanskog latiniteta VII). *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* 58 (1), 69–73. (ћип.)
- Ligorio, Orsat. (2015b). Takozvani pseudo-jat u dalmatskoj romanštini i balkanskom latinitetu. (Iz balkanskog latiniteta VIII). *Južnoslovenski filolog* 71 (3–4), 43–72. (ћип.)
- Ligorio, Orsat (2023). Još o dalmatoromanskim reliktima u *Etimološkom rječniku hrvatskoga jezika*. (Iz balkanskog latiniteta XVI.) *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* 66 (2), 7–17. (ћип.)
- Ligorio, O., Savić, D. (2022). Illyrian and Slavic. *Lucida intervalla* 51 (2022), 3–41.
- Ligorio, O., Vuletić, N. (2013). Dopune Skokovim kornatskim etimologijama : Toponimi predslavenskog i dalmatoromanskog podrijetla. U: *Toponimija kornatskog otočja* (Vl. Skračić). Zadar: Sveučilište u Zadru, 457–485.
- Loma, Aleksandar (2013). *Toponimija Banjske hrisovulje*. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti. (ћип.)
- Rocchi, Luciano (1990). *Latinismi e romanismi antichi nelle lingue slave meridionali*. Udine: Campanotto.
- Rohlf, Gerhard (1966). *Grammatica storica della lingua italiana e dei suoi dialetti : Fonetica*. Torino: Einaudi.
- Skok, Petar (1950). *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima : Toponomastička ispitivanja*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Vinja, Vojmir (1986). *Jadranska fauna : Etimologija i struktura naziva*. Knj. I–II. Split: Logos.
- Vuletić, N., Skračić, Vl. (2018). *Leksik morske faune u sjevernoj Dalmaciji*. Zadar: Sveučilište u Zadru.

РЕЧНИЦИ

- 22 Barbić, Ante (2011). *Rječnik Pitava i Zavale*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Benčić, Radoslav (2013). *Rječnik govora grada Hvara*. Hvar: Muzej hvarske baštine.
- Bjažić, Sl., Dean, A. (2002). *Zlarin : Kratka povijest i rječnik*. Zagreb: Prometej.
- Bojanić, M., Trivunac, R. (2002). Rječnik dubrovačkog govora. *Srpski dijalektološki zbornik*, XLIX, Beograd. (ћип.)
- Božin, Davor (2017). *Rječnik i govor starih žitelja otoka Rave*. Zadar: Matica hrvatska.
- Cernecka, Domenico (1986). *Vocabolario del dialetto di Valle d'Istria*. Rovigno: Centro di ricerche storiche — Unione degli Italiani dell'Istria e di Fiume — Università popolare di Trieste.
- Dalla Zonca, Giovanni Andrea (1978). *Vocabolario dignanese-italiano*. A cura di Miho Debeljuh. Presentazione di Pavao Tekavčić. Padova: Unione degli Italiani dell'Istria e di Fiume — Università popolare di Trieste.
- Dulčić, J., Dulčić, P. (1985). Rječnik bruškoga govora. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, VII/2, Zagreb.
- ERHJ: Matasović, Ranko i dr. (2016–21). *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- ERHSJ: Skok, Petar (1971–74). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Sv. I–IV. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- ERSJ. EPCJ: Лома, Александар и др. (2023–). *Етимолошки речник српског језика*. Св. I–. Београд: Институт за српски језик Српске академије науке и уметности.
- Fatović, Svetko (2017). *Rječnik govora otoka Sestrinja*. Zadar: Matica hrvatska.
- Geić, Duško (2015). *Rječnik i gramatika trogirskoga cakavskoga govora*. Split: Književni krug Split — Združeni artisti Trogir.
- JE: Vinja, Vojmir (1998–2004). *Jadranske etimologije : Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*. Knj. I–III. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti — Školska knjiga.
- Juraga, Edo (2010). *Rječnik govora otoka Murtera*. Murter — Šibenik: Matica hrvatska — Županijski muzej.
- Jurišić, Blaž (1973). *Rječnik govora otoka Vrgade*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Kustić, Nikola (2002). *Cakavski govor grada Paga s rječnikom*. Zagreb: Društvo Pažana i prijatelja grada Paga.
- Mahulja, Ivan (2006). *Rječnik omišaljskoga govora*. Rijeka — Omišalj: Riječki nakladni zavod — Općina Omišalj.
- Maričić Kukljičanin, Tomislav (2000). *Rječnik govora mjesta Kukljica na otoku Ugljanu*. Zadar: Matica hrvatska.

- Martinović, Žarko (2005). *Rječnik iškoga govora*. Zadar: Gradska knjižnica.
- Milat Panža, Petar (2015). *Rječnik govora Blata na Korčuli*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Moguš, Milan (2002). *Senjski rječnik*. Zagreb — Senj: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti — Matica hrvatska.
- Nikolić, Margita (2000). *Unije : Kuželj vaf sarcu*. Mali Lošinj: Katedra Čakavskoga sabora Cres–Lošinj.
- Oštarić, Ivo (2005). *Rječnik kolanjskoga govora*. Zadar: Matica hrvatska.
- Piasevoli, Anica (1993). *Rječnik govora mjesta Sali na Dugom otoku*. Zadar: Matica hrvatska.
- Radulić, Ladislav (2002). *Rječnik rivanjskog govora*. Zadar: Matica hrvatska.
- Rančić, Gorana (2013). *Zavičajni rječnik i kronika mjesta Brbinj*. Zadar: 3000 godina Za dar.
- REW: Meyer-Lübke, Wilhelm (1972⁵). *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: C. Winter.
- RJA: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika (1880–1976)*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- RKSS. PKCC: Daničić, Đuro (1863–64). *Rječnik iz književnih starina srpskih*. Beograd: Državna štamparija.
- Roki, Andro (1997). *Knjiga viškoga govora*. Toronto: Tomislav Roki.
- Smoljan, Ante (2015). *Rječnik govora otoka Ista*. Zadar: Matica hrvatska.
- Snoj: Snój, Marko. *Slovenski etimološki slovar*³. www.fran.si, pristup. 30. marta 2024.
- Šimunić, Božidar (2013). *Rječnik bibinjskoga govora*. Zadar: Matica hrvatska.
- Tičić, Ante (2004). *Rječnik govora mjesta Povljane na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska.
- Valčić, Ante Toni (2012). *Rječnik govora otoka Ošljaka*. Zadar: Matica hrvatska.
- Velčić, Nikola (2003). *Besedar bejske tramuntane*. Mali Lošinj — Beli — Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Cres–Lošinj.

WORD-INITIAL VOICING IN THE REMNANTS OF DALMATIAN ROMANCE

Summary

In Dalmatian Romance loanwords or so-called ‘remnants’, the regular reflex of Latin *p-*, *t-*, *c-* is Serbo-Croatian *p-*, *t-*, *k-*; cf. L *PALATIA* > SCr. *pòlača* ‘palace’, L *TABERNAM* > SCr. *tòvijerna* ‘inn’, L *CĪMICEM* > SCr. *kìmak* ‘bedbug’, etc. However, some Dalmatian Romance loanwords have the voiced *b-*, *d-*, *g-* instead of the voiceless *p-*, *t-*, *k-*. These are: 1. L *COLIAM* ‘mackerel’ > SCr. *golàc*, *golac*, *golèc*, *golić*, *golíč*, *golčić*, *golčič*, *gōlič*, *goljac*, *goljčić*, *golcić*, *gulja*, *gujić*; 2. L *CORVUM* ‘raven’ > SCr. *gřb*, *grb* ‘sea crow’; 3. L *CRĪBRUM* > CRĪBUM ‘sieve’ > SCr. *griva* ‘vineyard walls’ (with their sieve-like pattern); 4. L *PLANCULUM* ‘board’ > SCr. *blànak* ‘bench’; 5. L *PLĀNIAM* ‘plane’ > SCr. *blànja*, *blânja*, *blanja* ‘plane’ (the tool); 6. L *PUTEUM* ‘well; cistern’ > SCr. *bũč*, *bać*, *bàc* ‘enclosure for live fish’; and 7. **TRAGĪNĀRIUM* ‘anchor for retrieving dragnets’ > SCr. *drakmâr*, *drakmâr*, *drakmar*, *drakum°âr*, *drakmuâr*, *drkmâr*, *dřkm°ar*, *dřkumar*, *dakm°ar*, *dakmôr*, *drakâr*. The paper concludes that the voicing in the remnants of L *COLIAM*, *CORVUM*, *PUTEUM* originates from articulated phrases like *ILLAM COLIAM*, *ILLUM CORVUM*, *ILLUM PUTEUM* and can thus be compared with the intervocalic voicing in L *ASTACUM* > SCr. *jâstog* ‘lobster’ and L *LUPĪNUM* ‘wolf-like’ > SCr. *lùbîn* ‘sea bass’. The voicing in the remnants of L *CRĪBRUM*, *PLANCULUM*, *PLĀNIAM*, **TRAGĪNĀRIUM* on the other hand appears to take place before the voiced cluster in the onset of the following syllable, viz. L *CRĪBRUM* > DRom. **cri-bru* > **gri-bru*, L *TRAGĪNĀRIUM* > DRom. **tra-gna-rù* > **dra-gna-rù*, L *PLANCULUM* > DRom. **plan-klu* > **blan-klu*, L *PLĀNIAM* > DRom. **pla-nja* > **pla-nà*. The findings imply that both types of word-initial voicing in Dalmatian Romance are conditioned.

Keywords: Dalmatian Romance, Serbo-Croatian, contact linguistics, historical phonetics, etymology

Орсат Лигорио
 Одељење за класичне науке
 Универзитет у Београду, Србија
 Филозофски факултет
orsat.ligorio@f.bg.ac.rs